СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 75. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 1. квітня, 1925. — VOL. XXXIII. No. 75. Jersey City, N. J., Wednesday, April 1, 1925. THREE CENTS

Почтовий уряд карає урядників за агітацію за підвишкою зарібків почтовців.

ВАШИНГТОН, 30. марта. — Генеральний постмастер Ню здеградував шість почтових урядників за те, що вони брали участь в агітації перед конгресменами за підвисшенне пенсій почтових робітників. Деградація потягае за собою те, що здеградовані урядники не дістануть ніякої користи зі закона про підвицку сеї пенсії.

Здеградовано в той спосіб начальників почт в Бостоні; Дітройті; Спрингфілді, Огайо, Луисвилі, Кентакі; Шикаго та Ню Йорку.

БОРОТЬБА МЕЖИ ДЕРЖАВАМИ ЗА ЗЕМЛЮ НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧИ.

ВАШИНГТОН, 30. марта.— Доналд Мекмилен, американський дослідник північних країв, заявився тут на авдієнції в президента Кулиджа, щоби переконати його, що американський уряд мусить взяти в своє посіданне якийсь край на далекій північи, бо сього буде йому потреба яко підстави для операцій літаків.

Мекмилен заявив, що Данія недавно вже заняла край, відкритий її дослідниками, і радив президентови дати йому повновласть вивісити американський прапор на землі, яку він може відкрити підчас своєї нової подорожи на північ.

СВЯТКУЮТЬ ЗАВЕДЕННЄ 8-ГОДИННОГО ДНЯ ПРАЦІ.

ГЕЙЗЕЛТОН, Па., 30. марта. — Майнерська юнія зарядила одно-дневий страйк всіх робітників, працюючих при вугли, на день 1. квітня сього року, щоби відсвяткувати память заведення 8-годинного дня праці. Після проклямації юнії при роботі мають лишитися тільки машиністи, сторожі та робітники при помпах.

СВЯЩЕНИК ПРОТИ КОМПАНІЧНИХ ЮНІЙ.

НЮ ЙОРК, 30. марта. — Др. Джан Райен, відомий професор католицької теольогії, виступив тут в одній жидівській організації з відчитом про права робітників до організації.

Бесідник говорив, що звичайне говорене про право робітника до організації має слушність лишень по верха, бо основою організації робітників проти капіталістів є не право робітників, а нерівність робітників у їх боротьбі проти капіталістів. Щоби вирівнати нерівність межи становищем поодинокого підприємця, робітники організуються, щоби збільшити свою силу.

Від якогось часу капіталісти пробували протиділати сим організаціям через організоване юній, відданих під уплив капіталістів. Сі однак юнії показалися невдачними тому, бо провідники компанічних юній не могли дорівнати розумом та досвідом досвідченим провідникам справдішних робітничих юній. Провідники компанічних юній, маючи завданне обороняти інтереси робітників, не могли виступати твердо проти підприємців, котрі їх висадили на чоло юнії. Тому компанічні організації, хочби початі в добрій вірі, мусіли впасти.

МІНІСТЕР ФЛЬОТИ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ МИРНОГО РОЗОРУЖЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 30. марта. — Вилбер, міністер фльоти в кабінеті президента Кулиджа, виголосив тут в одній церкві проповідь про розоруженне. Міністер заявився проти розоруження через поменчене фльоти. На його думку, лишень велика фльота може бути належитою гарантією мира для Злучених Держав.

ПРИЗНАЮТЬ ВБИЙНИЦЮ МАТЕРИ БОЖЕВІЛЬНОЮ.

САН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 30. марта. — Судові лікарі-психіятри, покликані до розслідження умового стану 16-літної Дороти Елингсон, що стає тут на суді обжалована за вбийство рідної матери, зізнали, що дівчина божевільна. Лікарі сказали, що обжалована розвинена фізично й умово, як нормальна людина, а мимо сього її розум думає криво.

З огляду на те суддя розвязав лаву присяжних суддів та запорядив покликанне другої лави, яка має спеціяльно рішити, чи обжалована є божевільна. Коли та лава найде, що обжалована божевільна, то її віддадуть до дому для умово хорих та не будуть судити, а коли нова лава найде її умово здоровою, то будуть судити третою лавою присяжних.

ЗНОВА КРОВОПРОЛИТТЯ ЧЕРЕЗ ЦЕРКОВНУ СВАРКУ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 30. марта. — В мексиканській боротьбі межи двома фракціями католицької церкви знова прийшло до проливу крови. В місті Аквакаліеентес громада заґорільців розложилася на вежі костела, щоби охороняти його перед захопленнем сепаратистів. Коли до церкви наближився відділ війська, стережучі церкви взяли їх за сепаратистів та отворили на них огонь з рушниць. Впало кількох жовнірів з тяжкими ранами, а решта жовнірів відступила, не відповідаючи на огонь. Опісля на приказ свого генерала вони пішли приступом на церкву та примусили залогу церкви здатися. При сьому знов прийшло до боротьби й в ній знова кілька осіб ранено. Як виновника заворушень арештовано одного еспанського священика, котрий підбурював свою громаду [illegible] боротьби.

ПРИГОТОВАННЯ ДО СТРАЙКУ МАЙНЕРІВ.

ФЕРМОНТ, Вест Верджінія, 30. марта. — Филип Морей, межинародний віцепрезидент майнерської юнії, видав публичну заяву, в котрій каже, що на слідуючу середу кождий майнер кине працю та буде страйкувати так довго, поки компаністи не згодяться на привернение забраних робітникам прав.

Товариство властителів копалень вугля, очевидно, видало собі публичну заяву, в котрій старається зменчити значіння страйку та висказати надію, що він не вдасться. Властителі здержуються від всяких дальших погроз.

ВЕСНЯНІ ВИЛИВИ РІК.

БОСТОН, Месечусетс, 30. марта. — Кілька рік, пливучих з Апалачійських Гір, почали вже весняні виливи. Декотрі з них піднялися на кілька стіп понад звичайний стан.

Про подібні вісти доносять теж з Канади.

ЛІТАКИ НА СЛУЖБІ БУТЛЕҐЕРСТВА.

НЮ ЙОРК, 30. марта. — Нюйорська поліція на спілку з федеральними прогибіційними урядниками попала на слід, що бутлеґери на повнім морю удержують зносини зі своїми спільниками на березі при помочи літаків. Прибережна сторожа вислідила нині такий літак та заарештувала його.

ЦЕНТРАЛЬНА ІСПИТОВА КОМІСІЯ В СПРАВІ УКРАЇНІЗАЦІЇ.

При президії київського губерніяльного Виконкому створено центральну іспитову комісію українізації. Іспити переводиться: 1) серед співробітників радустанов, яких залишено на посаді умовно або яких зараховано до 4-ої катеґорії. 2) серед спів робітників, що по 18-го грудня 1924 р. вступили до якоїнебудь радустанови, але не мають ніякого свідоцтва про зложення іспиту з української мови. 3) серед урядовців, яких надсилатимуть до комісії для перевірки знання української мови.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ СЕЛЬКОРІВ.

В Артемівську закінчила губерніяльна прокуратура слідство в справі переслідування селькора села Калиновського. Встановлено, що голова сільради Малаженко в купі з комуністом Баксинським систематично переслідували селькорів Миколаєву і Левицьку. Вони їх незаконно арештували та хотіли вбити сина Миколаєвої. Селькора-комуніста Чижевського, який викривав надужиття місцевої влади, оголосили за божевільного та віправили його насильно до дому божевільних. Там просидів Чижевський місяць зразу в камері небезпечних, а потім спокійних божевільних.

БЕЗДРОТНЕ КЕРУВАННЯ ЛІТАКАМИ.

Англійське міністерство воздушної фльоти веде від 1915 р. досліди над новим винаходом керування літаками на віддаль. Проби ведуться в найбільшій тайні на південних берегах Англії. Сі [illegible] дати бомби і виконувати з літаків усі найскладніші акробатичні обороти, завдяки новому винаходу.

ЧОМУ НЕ ВСІ УСТРИЦІ МАЮТЬ У СОБІ ПЕРЛИ.

Сеньор Анджел Ґереро, молодий чоловік у Мадраді виграв на томболі другу надгороду. З місця продав виграну і пішов до найблизшого бару, щоби пропити гроші. В барі продавали припадково устриці, тому Ґереро, крім вина замовив кілька устриць. Щастє й тепер осміхнулося йому. Вже перша устриця, що її отворив мала в собі велику перлу, Продав перлу за три тисячі пезет і вернув вдоволений докінчити вечеру. Але вже до кількох хвиль рознеслася та небувала подія і небаром до бару найшло стільки людей, що господар мусів зачинити двері. Протягом кількох хвилин гості розхопили всі устриці, але гості не найшли в них ані одної перли. Гостям здавалося вельми несправедливим і вони завзялися здемолювати бар. І зробили це бо були думки, що й в в инших острицях... могли би бути перли.

ВІРА В НАДПРИРОДНУ СИЛУ ДОРОГОЦІННИХ КАМЕНІВ.

У старину, а також іще в новітніх часах, люде вірили, що дорогоцінні камені мають надприродну силу. І хто розумівся на них, той міг мати найбільшу користь У „Зільнику" якогось Адама Ляніцеруса з 17. ст. подані „рецепти" про силу дорогоцінних каменів. Так прим. діямант має нібито помагати проти божевілля, злих намірів, ненависти й війни. Ахат помічний проти укушень змій і скорпіонів; крім цього помагає, коли його носити зі собою) до виголошування милих і приємних промов. Рубін був помічний проти злих снів; дивне, мав помогати й до миття голови, „коли потерти волосєе на голові цим каменем, то витягається порплі й гниди з голови наче магнес залізо" сказано в „Зільнику". Про берил вірили, що скріпляє ум і вдержує згоду в подружу. Аметист мав цю добру прикмету, що вилічував пяниць з піянства і то коли його носити на — пупці.

ЗАПАВСЯ МОРСЬКИЙ БЕРІГ.

Дня 18. лютого обсунувся наґло в море спадистий беріг недалеко Севастополя на Криму. Запався около 87. кубічних метрів о вазі 130,000 тон. Наслідком цього утворився на морському дні горбок високий, що з води вистає островець на 150 метрів довгий.

КАРА ЗА НАМІР САМОВБИВСТВА.

Деякі члени бельґійського парляменту внесли проєкт закону, на зразок анґлійського, щоби карати спробу самовбивства як злочин. Мотив такий, що людина не має права скидати із себе обовязки накинені їй суспільністю. Як кару пропонують вязницю від 4 міс. до року і гривну від 1000 до 5000 франків. Сумніваємось, чи такі кари зменьшать число самовбивств; хіба навчать людей завдати собі смерть так, щоби не мусіли пізнійше жалувати, що живуть. Єдині особи, що заслуговують на кару, це хіба ті, які не хочуть умирати... а роблять це лише для ефекту.

ЗА ЖИТТЯ І ПО СМЕРТИ.

Серед повені кондоленційних телеґрам, які отримала і все ще відусіль отримує вдова по пок. першому президенті німецької републики Еберті, находиться також телеграма від управи німецької соціял-демокр. партії, підписана її трьома найчільнійшими членами. У телеграмі кажеться нпр. зворушливо таке: Соціяльна демократія Німеччини стоїть над труною одного зі своїх найбільших і найкращих... Разом з тобою оплакує соц.-демократія смерть тої надзвичайної людини". Про те, що ще дуже недавно управа нім. соц.-дем. партії називала зрадником соціялістичних ідеалів, слугою буржуазії і т. п. злочинцем, за що його вкінці таки вимазали з рядів партії — автори нинішнього листу ані чичирк. Для небіщика це дуже мала сатисфакція.

ПЯТИЛІТТЯ КОМІСАРІЯТУ ЗЕМЕЛЬНИХ СПРАВ.

21. лютого минуло 5 літ від повстання Народнього Комісаріяту Земельних Справ УСРР. Комісаріят видає з тої нагоди спеціяльний Вістник зі споминами, звідомленнями та оглядом діяльности.

СТАРОЄГИПЕТСЬКА ОПЕРА.

Берлінський професор університету др. Райх найшов на папірусах текст староєгипетської опери, яка нагадує Моцарта „Утеча з Сараю". Ця знахідка має незвичайне значінне для історії людства, як перша старинна опера. Вона походить з II. ст. по Христі, з доби [illegible]

Заповідають вибір д-ра Маркса на президента Німеччини.

БЕРЛІН, 30. березня. — Вислід недільних виборів на президента Німеччини такий:

Ярес (консерватист)	10,388,000
Бравн (соціяліст)	7,786,000
Маркс (католик)	3,884,000
Гельпах (демократ)	1,565,000
Телман (комуніст)	1,870,000
Гельд (баварський народник)	1,003,000
Людендорф (націоналіст)	284,000
Разом	26,780,000

Отже голосувало майже 27 міліонів горожан і горожанок. Се тільки 70% управнених до голосовання.

По сьому першому голосованню, яке не дало більшости жадному кандидатови, виявилось, що всетаки републиканські групи мають більшість над консерватистами і націоналістами, яких вважають приклонниками монархії. З уваги на те републиканські ґрупи думають тепер обеднати свої голоси і віддати на одного кандидата, щоб сим робом побороти монархіста.

Кажуть, що соціялісти, хотяй мають найбільше голосів серед републиканських ґруп, годяться віддати свої голоси на не соціялістичного, але републиканського кандидата.

Таким кандидатом, що тепер має найліпші вигляди є центровець (католик) др. Вільгельм Маркс. Його імовірно підіпруть всі републиканські партії і тоді, як загально сподіваються, він побідить кандидата монархістів дня 26-ого квітня с. р.

КОНСЕРВАТИСТИ НЕ УСТУПАЮТЬ.

БЕРЛІН, 30. березня. — Консерватисти, котрі здобули найбільше голосів при недільному голосованню але меньше ніж всі републиканські групи разом, заявляють, що не уступають від виборів, але будуть далі піддержувати свого кандидата Ярреса. Деякі консерватисти кажуть, що слід їм видвигнути нового сильнійшого кандидата.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ НІМЕЧЧИНИ В ЛІЗІ НАРОДІВ.

ПАРИЖ, 30. березня. — Франція настає, щоб Німеччина вступила в члени Ліґи Народів.

Французькі урядовці кажуть, що се була-б перша запорука, що Німеччина не нападе на Францію.

ЩЕ ПРО „МИРОВУ ЗАПОРУКУ".

ЛОНДОН, 30. березня. — Анґлійське правительство заявляє, що зі справою „мирової запоруки" для Франції треба виждати аж до остаточного висліду виборів президента в Німеччині.

ОБТИНАЮТЬ БУДЖЕТ.

ПАРИЖ, 30. березня. — Французький сенат обтяв буджет держави у видатках на суму 1,332,000 франків (паперових).

Премієр Ерріо робить заходи, щоби зменьшение видатку зменьшити на половину.

КРОВАВА РОЗПРАВА БОЛЬШЕВИКІВ З ГРУЗИНАМИ.

ЦАРГОРОД, Туреччина, 30. березня. — Один Американець, що приїхав сюди з Грузії, оповідає, що большевицька влада від осени, коли там здавила соціялістичну революцію, розстріляла до 4,000 осіб, яких Чека признала „контр-революціонерами".

Ітепер Чека увязнює і тратить ще безупинно Грузинів і Грузинок, яких підозріває, що не симпатизують з большевиками.

ІТАЛІЙСЬКА АРМІЯ.

РИМ, 30. березня. — Італійські ґенерали заявились у сенаті проти пляну правительства на зменшенне армії.

Вони кажуть, що правильна армія Італії мусить мати понад 200,000 людий.

Фашістську міліцію назвали „аматорами".

ВІЛЛЯ ПАМЯТНИКОМ.

РИМ, 30. березня. — Італійська міністерська рада ухвалила проголосити віллю поета Д'Аннунція в Ґардоне національним памятником.

СЕРБСЬКА ПОЗИЧКА.

БЕЛГОРОД, столиця Сербії, 30. березня. — Югославянське правительство дістало в Анґлії позичку в сумі $5,000 на тютюновий монополь.

БАЛФОР В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 30. березня. — Лорд Балфор обїздить з ґовернором Палестини сером Гербертом Семюелом міста Палестини.

Нині був в Єрихоні.

Араби скрізь ставляться до нього ворожо, але заховують спокій.

„ПРОМИСЛОВЦІ".

З Варшави повідомляють про велику крадіж з вломом у тамошньому банку для торгу й промислу. Вломивники розбили 2 вертгаймівські каси і забрали відтіль 16,000 золотих та більше тисяч долярів. Вони виходили мабуть зі заложення, що й вони займаються „промислом" і тому мабуть [illegible]

І СМІХ І ГРІХ.

Ніщо не викликає такого реготу, як тії большевицькі хвастощі (по червоних ґазетах) величезною любовію, прихильністю та довірем, з якими щасливе від голоду, хороб і чеки населення совітських республик ставиться до своїх „обожаемих" червоних монархів. Кожде число большевицької — чи то московської, чи української — ґазети аж радіє від прикладів виявлення тих добрих почувань ущасливленого новим соціялістичним ладом населення.

Ось, напр., в „Известиях" за 1-шого березня якийсь комуністичний достойник А. Кисельов „соловйом зальотним" заходиться, вернувшись із села, з мітінгу, на сю, улюблену червоними можновладцями, тему. „Сей велелюдний мітінг селянства, — розписується комуністична безрога,— без сумніву виявив, що село загалом і в цілому вважає заходи нашої партії і совітської влади за правильні і ТОМУ САМЕ З ТАКИМ ДОВІРЄМ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ПАРТІЇ З УСІМИ СВОЇМИ СКАРГАМИ Й ВАГАННЯМИ".

Так і бачиш, що не тільки совітська влада „в ударном порядке" повернулася „обличчем до села", мовляв такий глибокий знавець української мови, як тов. Щупак, але й селянин відчув сей красномовний жест своїх червоних благодітелів і також повернувся до них не тим, чим досі стояв. Правда, коли перечитуємо наведені тов. Кисельовим приклади селянської доброзичливости, то дістаем трохи відмінне од Кисельовського враження, а саме — що червоного достойника вітали селяне на мітінґ узовсім не довірем, а як то кажуть — мордою об лавку, але така вже спритність рук і язика в сих людців, що вони з чорного зроблять біле. Ось, напр., викрик з натовпу на мітінґу: „Ви тільки обіцяєте, але нічого не зробите!" Або: „Навіщо рабуєте курей і худобу? Хіба має право місцева влада продати за податок у якогось громадянина курей, коли він має одну конячину, а заплатити не в силі?" Або й ще: „Чому вибори відбуваються просто по призначенню зверху, кого саме вибірати? Хіба се справедливо? Чому не виконуєте обіцяних вільгот? Чому ваша влада поводиться з нами не по-людськи („грубое обращеніе")? Чому незаконно описуєте (ліцитуєте) майно? Чому не дбаєте про лікарні, школи то-що?" і т. д.

Інтерпретувати сі всі поштиві уваги й вигуки на адресу совітської влади, як вияв селянської прихильности й довіря, здолає хіба нахабна большевицька безличність, що, без сорома казка, має свого читача за останнього дурня або просто зневажає його, як парія: пойме віри, мовляв, добре, а не пойме — чорт його бери! все одно не посміє розпускати губу, а начальство прочитає — похвалить.

А проте — трудно допустити, щоб і начальство було остільки наївне. Добре вонознає своїх попихачів, і коли вимагає, щоб вони саме так писали, то лише для того, щоб з боку здавалося, ніби все гаразд у сих найліпших з республик. Що червоні монархи не творять собі (а тільки ймовірним дурням) жадних ілюзій що до любови й прихильности селянської та робітницької і взагалі населення совітських республик, се ми бачимо з історії третьої сесії ЦИК, яка відбулася на Кавказі, в Тифлісі.

Щоб показати свою однакову щирість і благоприхильність до всіх ніби республик СССР, кремлівські червоні царки ущасливили допіру залляту кровю Ґрузію ПРИЗНАЧЕННЄМ СЕСІЇ В СТОЛИЦІ НЕЩАСНОЇ ҐРУЗІЇ. Але від Москви до Тифлісу, як відомо, простори незміряні і перейти їх не все одно, що з одного кремлівського палацу в другий, бо є де вдячному й прихильному до „обожаемих" вождів населенню недвозначно виявити свої палкі почування любови. Що-ж чинити, щоб якось при переїзді на „тот погибельний Кавказ" уникнути тої любови?...

„На день приїзду в Тифліс членів союзного ЦИК'а і Совнаркому („Центр. Исполн. Комітет" і „Совіт Народн. Комісарів") ЧЕКА ВИСЛАЛА З МІСТА 208 ОСІБ. Висланним заявлено, що вони можуть вернутись у Тифліс на 25 березня (себ-то коли начальство вже виїде з міста). По путі маршрутних поїздів з членами союзного ЦИК'а і Совнаркому ділянки желізниць Мінеральні Води — Баку й Баку-Тифліс ПО ВСІЙ ДОРОЗІ ОХОРОНЯЛОСЯ ПІХОТНИМИ Й КАВАЛЄРІЙСЬКИМИ ЧАСТИНАМИ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ". („Дни", ч. 709).

З сеї коротенької, але пречистої замітки бачимо, оскільки саме червоне начальство вірить тому, що саме пише по своїх ґазетах і що пишуть його попихачі про любов і відданість совітській владі всесоюзного населення. І має рацію не вірити, а тому й оглядатись зацькованим вовком на всі боки. Нераз уже писалося й тепер пишеться про „ліквідації бандитських (себ-то селянських) шаек", котрі зупиняли поїзди, виловлювали з поміж пасажирів „отвественних і неотвественних работніков" (себ-то комуністів) і нищили їх на місці. Так всесоюзне населення виявляє, де змога, свої вірнопідданчі почування до РКП і її вождів.

Відомости з України показують, що і в останнім випадку вдячне населення готувалося по дорозі привітати своїх улюбленників, як їм давно вже належиться.

„Ростовським ГПУ (ека) біля стації Каяла арештовано шестеро осіб, що пробували ПІДГОТУВАТИ ВИБУХ НОВОГО ЖЕЛІЗНИЧОГО МОСТУ, КОЛИ ПОЇЗДИ З ЧЛЕНАМИ ЦИК'А І СОВНАРКОМУ ВЕРТАТИ-МУТЬСЯ З ТИФЛІСУ. Один арештований підчас арешту ковтнув ціянистого калію, а решта відмовилась назвати себе". („Дни", ч. 714).

Коли до всего сего та додати ще згадуване вже в нашій ґазеті вигублення всесоюзним населенням найшкідливійших селькорів та робкорів (ніби кореспондентів з місць, а по-простому большевицьких шпигів по селах та фабриках), то картина любови й відданости вірних підданих червоним царикам буде цілком закінченою. І хто після сего не скаже, що будучність совітської влади в СССР відкриває перспективи надзвичайні?...

С. Черкасенко.

СТРАХИ НА ЛЯХИ.

НІМЕЦЬКЕ ПРЕДЛОЖЕННЄ ВСЕ ЩЕ ТРІВОЖИТЬ. — УДАР З ІТАЛІЙСЬКОГО БОКУ. — ЯК ПОЛЬЩА „ВИГРАЛА" ГОРІШНІЙ ШЛЕСК. — ПРОСТИТУЦІЯ Й ДИПЛЬОМАТІЯ. — ЧИ НЕ ТАК „ВИГРАНО" Й СХІДНУ ГАЛИЧИНУ?

II.

Відколи в політичних кругах Европи заговорили про німецьке ґарантійне предложенне, Польща все не виходить з атмосфери страху. Як і можна було очікувати, предложенне те на разі ні до чого конкретного не довело. Не тому, розуміється, що польська „дипльоматія" тут стала на перешкоді, а тому, що з Німеччиною взагалі не так-то легко договоритись. Але що не сталось нині, те може статись — і напевне станеться — завтра. **Коли тільки в инших точках Німеччина проявить більшу уступчивість, то її вимога що до ревізії її східної границі рано чи пізно буде принята.** В очікуванні цеї неминучої прикрости Польща кипить і хвилюється.

Про людське око Поляки роблять добру міну при лихій грі. „Добра міна" — це їх показна войовничість. „Нє дами земі!", „Нє позвалям!" — аж лунає по цілій Польщі. По всіх більших містах, не кажучи вже про саму Варшаву, мало не щодня відбуваються великі віча назнак протесту про німецького „нахабства". У соймі спішно випрацьовується закон про „посполіте рушенне" на случай війни. Але цей шум не заглушає трівожного биття насмерть переляканого польського серця. „Ратуйте, хто в Бога вірує!" виразно чується за цим шумом. І вже маршал Фош вибирається до Варшави, щоб своєю присутністю заспокоїти своїх милих „Францурів знад Висли".

Та як до чого серйозного дійде, то й Фош не поможе. Поляки це добре знають з прикладу 1920 р., коли большевицькі війська вже стояли під Варшавою. Коли б українські частини — на свою голову! — не вратували тоді Польщі, то ніякий Фош не відвернув би занесеного над нею меча. А що то буде, коли Польщею затрясуть Німці... Гай-гай!

Страшна примара нового поділу Польщі виразно закреслюється на захмаренім небозводі. І Польща трясеться від страху..

*

Кажуть: біда не ходить одна, а все веде за собою другу. Слушно це кажуть, бо й на Польщу разом з бідою з німецького боку прийшла біда з італійського боку.

Це вже вийшло зовсім несподівано. Німець — дідичний ворог, і з його боку разураз можна сподіватись якоїсь халепи. Але що завинила бідна Польща Італії? А от підіть же, така вже несправедливість судьби!

Удар з італійського боку зачіпає Польщу не безпосередно, а посередно. Головне його вістря звернене проти бувшого італійського міністра закордонних справ ґрафа Сфорци. Але ґраф Сфорца — приватна тепер людина, а Польща — держава. І що приватній людині минеться, те державі ще доведеться спокутувати.

Сворца був міністром саме в той час, коли вирішувалась **справа державної приналежности Горішнього Шлеску.** Відколи до влади прийшов Мусоліні, Сворца не відограє більше ніякої ролі. Але він радо хотів би її відогравати й тому пристав до опозиції. Останніми часами він інтриґує проти фашистського диктатора з особливою запопадливістю. Мусоліні рішив здихатись цього противника одним ударом. Для цього він 14. березня надрукував у своїй часописи „Пополь д'Італія" деякі документи з часу перебування Сфорци на становищі міністра.

Ефект вийшов надзвичайний!

Серед опублікованих документів є звіти про ті обставини при яких відбувся поділ Горішнього Шлеску. Свого часу „Свобода" вже напевне переповіла цю історію на основі американських каблевих інформацій. Але вона така цікава — і для нас особливо, — що її варто переповісти ще раз і з більшою докладністю.

Літом 1921 р., коли вирішувалась справа Горішнього Шлеску, берлінським кореспондентом італійської часописи „Ідеа Націонале" був п. Ґрадідеґо. Нині Ґрадідеґо в дописи до „Пополь д'Італія" подав слідуючі відомости про тогочасний перебіг справи:

Французька плебісцитова комісія в Горішнім Шлеску була тою підоймою, при помочі якої Франція хотіла забезпечити політичні здобутки й господарський добробут Польщі. Горішній Шлеск є в більшости німецький і напевне голосував би за Німеччиною, але французька комісія оперувала так зручно, що найважнійша під господарським зглядом частина краю кінець-кінцем таки зісталась Польщі. На чолі міжалиянтської комісії стояли Французи, які одверто потурали польським вимогам, натомісць Англійці були прихильні до Німців. Завданнєм Італійців було дбати про справедливість і безсторонність. Вони так робили. А що край був у більшости німецький, то **позиція Італійців мусіла автоматично бути антипольською.**

Щобздихатись немилих Італійців і добитись виводу їх війська з Рибника, Поляки зібрали узброєні банди й знищили вогнем та мечем обсаджений Італійцями район. Двадцять одного Італійця було при цім замордовано.

Ґрадідеґо оповідає, що він по цих подіях поспішив до Берліну, аби довідатись, що думає італійський уряд далі робити. Тут його спіткала несподіванка. На італійській амбасаді в Берліні помилково була одержана телеґрама від Сфорци, яка властиво була призначена для Варшави. Телеґрама наказувала італійському заступникови у Варжаві повідомити польський уряд, що **коли подібні випадки, як під Рибником, будуть далі траплятись, то італійське правительство буде змушене вивести своє військо з Горішнього Шлеску.**

Иншими словами, — каже Ґрадідеґо, — Сфорца „загрожував" зробити якраз те, чого Польщі так хотілось. Італійська амбасада в Берліні винесла з тої телеґрами вражіннє, що **Сфорца сам умовляв Поляків, аби вони далі так поводились, як досі.** Ґрадідеґо кінчає свою допись тим, що він не знає, з яких міркувань Сфорца був таким запобігливим супроти Польщі на шкоду своєї власної батьківщини.

Чого не знав тоді Ґрадідеґо, це знали инші італійські журналісти. Знало це також вище товариство Риму.. **Причиною запобігливости Сфорци супроти Польщі був його роман з одною Полькою, дружиною високого польського дипльомата.** Чоловік тої Польки знав про цей роман, але „для добра батьківщини" не тільки не перешкоджав йому, а навіть **заохочував** жінку до дальших амурів з італійським міністром.

Про це ще в літі 1921 р. була надрукована в одній ґенуезській часописи новеля, де все було дрібненько описано й тільки призвища було трохи попереставлювано. „Пополь д'Італія" передруковує цю новелю й від себе додає:

„Так простутуовано в тих часах достоїнство італійської політики, так волочено в тих днях італійські інтереси по альковах"...

Про закінчення цього пікантного роману між італійським міністром і польською „дипльоматкою" орґан нинішнього міністра-президента подає ще такі подробиці:

Загальним переконанням було, що польський дипльомат **на жадання польської амбасади сам** спонукував жінку до продовження роману. Цей дипльомат часто годинами вистоював на вулиці перед готелем, в якім Сфорца „бавився" з його жінкою. Коли Сфорца відходив, у покоях його коханки збирались представники польської дипльоматії. Коли вони часом приходили занадто рано, то разом з чоловіком „щасливої" Польки перечікували в готельових сінях, заки міністр скінчить свою „дипльоматичну" працю й піде додому. Сам міністр також дуже мало женувався й впускав слуг до покою своєї коханки без огляду на те, в якім стані була його та її ґардероба.

Роман закінчився ґрандіозним скандалом, який лише з великими зусиллями пощастило погасити. Якийсь італійський лікар і сенатор з Трієсту одного вечора йшов улицею й знайшов на бруку пяного чоловіка. Він його підібрав, довідався з його паперів, хто він такий і де живе, й при помочі инших перехожих заніс його до готелю, а потім і до його покою. У покої вони застукали міністра Сфорцу й „дипльоматичну" Польку саме в дуже критичнім моменті, бо підібраний на бруку пяний був не хто инший, як чоловік тої Польки...

Сфорца стрімголов вискочив з готелю й вже більше туди не заглядав. Польку також примусили опустити Рим. Але Горішній Шлеск тимчасом вже був поділений. Яку ціну Польща за нього заплатила італійському міністрови — це тепер відомо.

*

Як сказано, вістря цих ревеляцій є звернене проти Сфорци. Воно **було** проти нього звернене, але з того моменту, як ці ревеляції розійшлись по широкому світу, їх вістря обернулось **проти Польщі.**

Поодинока людина, хоч і міністр і ґраф, може підпасти під чари досвідченої жінки-спокусниці. Це річ світова. Але чого варта **держава,** яка послугується проституцією, як складовою частиною своєї дипльоматії? Чого варта **нація,** якої найвищі представники торгують своїми жінками?...

Цеморальний бік справи. Досить було б і його, щоб причинити Польщі багато прикрих хвилин. Як же: тут „польський гонор" — а тут найпаскуднійша форма проституції! Але є ще й другий бік справи. **Німеччина** безперечно використає ці ревеляції, як незвичайно вдячний і переконуючий доказ, що при поділі Горішнього Шлеску її покривджено. Отже буде ще одним атутом у Німеччини більше, щоб добиватись ревізії своєї східної границі.

І вона її добється. І звідси — страхи на Ляхи.

Прага, 16. березня.

Радянин.

РЕЗИСЕРСЬКИЙ ШТАБ „БЕРЕЗЕЛЯ".

Мистецьке Обеднання „Березіль" має в себе на чолі т. зв. режисерський штаб. Головним режисером є далі Лесь Курбас. До штабу належать: Лопатинський, Пігулович, Ліманський, Тягно і Кудрицький. При штабі заняті постійно літерати П. Щербатинський і Л. Френкель. Режісерський штаб розробляє спільно напрям праці "Березіля" та обґрунтовує теоретично всі практичні мистецькі досягнення.

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery Тел У. Н. Союза 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДОПИСІ.

СКРЕНТОН, ПА.

Шевченкове Свято у Скрентоні.

Відбулось дня 22-ого марця с. р. вечером в величавій сали театру Полі. Велика саля була виповнена майже по береги і так само балькони. На сцені пишався прегарний портрет Батька Тараса (без сакраментальної кучми!), умаєний в українських і американських красках. Програма концерту була дуже богата і складалось на неї аж десять хорових точок (чи не за много?), два соля басові, два соля сопранові, два скрипкові, дві декламації та дві промови — разом 20 точок.

Промови про Шевченка виголосили п. Мих. Баковський дуже ясно по анґлійськи, а др. Л. Цегельський по українськи. Басові соля виконав п. Михайло Швець, бас імператорської опери в Москві. Співав "Ой Дніпре" та "Гетьмани" Лисенка, а поза тим, викликуваний много разів, відспівав ще куплет Карася з опери "Запорожець за Дунаєм" ("Сепер уже я не Іван...), пісню Лисенка "Олеся" та "Казав мені батько і ще оден гумористичний народний куплет. Публика була п. Шевцем одушевлена, бо справді такого співака Скрентон ще не чув. П. Шевця оплескувано та викликувано разураз. Рівно одушевлено принято славно звісного нашого віоліниста п. Романа Придаткевича, що грав Брамса, Йоахіма, Сарасата, Венявського і ще якусь композицію, а на „біс" докинув сотворену ним самим таки на місци фантазію на тему мельодії „Ой закувала сива зазуленька у зеленому саду". Публика подивляла, як артист той же сам мотив перекидав з тонації в тонацію, як творив від руки варіяції його, як мотив виходив то тихо і жалібним, то грізно-военним — і нагородила артиста бурею оплесків.

Теплі оплески збирала п-а Є. Ціміхудівна за сопранові соля (Заремби „Соловейко" та Матюка „Цвітка дрібная"). В п-и Ціміхудівної милий, мелодійний голос і дикція добра. Якби так ще школи співу, то п-а Ціміхудівна виробилабися на концертову співачку. — Її співу слухається з правдивою приемностію. Її дзвінкий голос набрав-би много сили, якби його розвинено правильною музичною наукою. Шкода булаби не образувати сего талановитого соловейка.

Хори під управою Лиш... ного п. Піміхуда відспівали аж за богато точок. Хор мішаний відспівав гимн американський і гимн америк. Українців (Людкевича „За Тебе Україно!"), „Завіщання" Шевченка, Вербицького, америк. композицію Фостера „The Americans come". Штофа „Глибоким сном", „Широкий Луг" та часть з „України" Давидовського. А знов хор діточий виступив аж двічи і відспівав вязанки народних пісень. Оба хори співали цілком вдоволяючо; хор діточий навіть дуже гарно. В мішанім хорі баси були за слабі. Але то так усе з нашими аматорськими хорами буває. Мішані хори виступили в гарних народних костюмах, п. Ціміхуд вложив в них неаби яку працю та міг почванитись її результатоми.

Хор оплескувано з запалом. В „Завіщаню" басові соля виконав п. Швець з питомою йому драматичною інтерпретацією. „Завіщаннє" викликало велике враження.

Деклямувала п. Олена Бережницька „Бють пороги"... Шевченка з повним зрозумінням твору. Друга часть сеї поеми тяжка до деклямації, а однак вийшла гарно. Декляматорку нагороджено оплесками. Фортепяновий супровід провадили п-и Ольга Ткачуківна (майже всіх хорів та сопранових та басових соль, Анна Кузьминівна (америк. хорів) та незвісна нам з імени піяністка з Ню Йорку (соль скрипкових та декотрих басових). Всі акомпаніяторки вивязались із своєї задачі дуже добре.

Зі співом „Ще не вмерла" вдоволена публика розходилась домів. Уладженнєм свята займався головно о. Залітач. Вдоволення публики було нагородою його трудів.

Учасник.

ПРОСЯТЬ О ПОМІЧ НА БУДОВУ НАРОДНОГО ДОМУ.

В Турадах, 2. марта 1925.

До Впана Якова Маркевича в Нюарку.

Члени Товариства Читальні „Просвіти" в Турадах почуваються до милого обовязку донести Вам, яко членови нашого Товариства, в якім стані находиться справа будови „Народного Дому" в нашім селі.

Як Вам вже відомо купилисьмо 1.500 штук дахівок, а сего року купив Виділ читальняний понад 4 кубічні метри дубини.

Охота до будови між членами є — рук до праці не бракує — брак нам лиш площі під будову.

Громада не хоче а властиво як нині, не може відступити нам на сю ціль площі з громадської власности.

З громадою можна би в спілці поставити дім громадський, однак в такій хаті, при теперішних обставинах, ми були би дуже зависимі.

Заміряєм отже купити десь площу, але на се брак нам готівки. В тій ціли отже відносимся до Вас, щоби Ви були так добрі, представили наше положенне своїм знакомим а давним горожанам нашого повіту, чи краю, може вони бодай малими лептами причиняться до сего діла.

Спис членів жертводавців просимо ласкаво нам прислати, щоби ми могли їх в своїм часі вписати між членів-основателів нашого „аНродного Дому".

На тім кінчимо і здоровимо Вас всі щиро.

ЗА ВИДІЛ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ" В ТУРАДАХ.

о. П. Чехут, Ст. Ванчицький, С. Василишин, В. Кошарський, Г. Верис, П. Стецик, Н. Ронський.

Хто бажає близших інформацій, хай зголоситься на адресу J. Markewicz, 59 Beacon St., Newark, N. J.

ОПОВІЩЕННЄ.

Виділ Українського Демократичного Клюбу подає до загальнього відома, що виконує днями такі на виповнювання перших і других паперів і уділювання всяких інформацій в справах горожанських, а також City, State і U. S. Civil Service.

В сих справах інтересовані можуть звертатись до Клюбу в кождий понеділок і пятницю від 8—10. години вечером під ч. 59 St. Mark's Place (8th Street), New York City.

72-75

Виділ.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

205.

Вунсакет, Р. Ай.

Сегорічні конвенційні проєкти містять в собі богато потреб. Потреба сиротинця, приюту, висшої школи; даром календарі, побільшенне газети, виплата за життя, ріжні відшкодовання нагороди і т. д. і т. инше.

Шановні проєктодавці не подають жерела, де би можна взяти грошей на покриття тих потреб. Бо то ще не досить знати кілько У. Н. С. має вже майна, треба знати ще й те, як і на що і на коли це майно поділене. Відповідь на такі питання дає нам головний статут. Доси ми знаємо, що на такі потреби ми достаточного фонду не маємо. Нашим обовязком є кожного з осібна і всіх разом зробити чимскорше нашу організацію сильною, богатою і розумною. Для того даю Шановним Членам і Делеґатам У. Н. С. свої проєкти в тім напрямі. Слово просвіта в нас кожного на устах, але діла дуже маленько. Досить придивитися, що в нас зробилося на просвітнім поли за кільканайцять літ. На це питанне аж прикро відповідати. Бо треба таки признатися майже нічого.

1) **Параграф 5. під буквою** (в) треба ввести в життя. Вибрати головного організатора зі сталою місячною платнею. Він мігби бути також одним з членів комітету редакційного. Йому до помочи призначити окружних організаторів, або головних радних чи інспекторів, чи відділового урядника або рядового члена з кождого відділу.

Обовязком головного організатора булоби закладати нові відділи. Засновувати при відділі шкільні комітети, і давати їм поучення, як треба вести школу для дітей і для дорослих. Вести статистику підвладних відділів, скільки в них є неграмотних. Чи відділ занимаєсь також школою, чи є своя бібльотека? Хто і чого вчив? Кільки вчилося?

Зазначені висше урядники здавалиби звіти пр. що три місяці, перед головним організатором, про стан освіти зі свого округа. Звіти такі головний організатор подававби в органі У. Н. С. в призначеним на це місци.

З початком осени кождий відділ за покликом головного організатора може оголосити вітворення школи для старших, за невелику оплату, пр. такі предмети:

1 Курс для неграмотних.
2) Аритметику.
3) Географію України.
4) Історію України.
5) Українське письменство.

То булаби справді народна робота; то булаби справді політика, не тота крикл[ива] і пуста, яка у нас ведеся, а котра лиш ширить знеохоту і зневіру у власні сили; показуючи народови грушки на вербі.

2) **Параграфи: 232 і 233 треба скріпити.**

Під теперішну пору всюди в Америці виробляють і продають отрую. Нинішна чарка горівки може містити в собі певну смерть, помішанне ума, втрату очий або невиліччиму недугу. Випадки такі-вже були і є тепер. Українці під тим оглядом також не є ангелами. Шановні делегати повинні взяти це також під розвагу.

3) Наставати на підвладні відділи, щоби їх місцеві статути були примінені до головного статута У. Н. С., що дасть змогу приступити (маю на думці наших братів з Великої України) не тільки тим Українцям, що є одного обряду. Бо теперішні статути і ухвали місцевих відділів є завелені ріжними, для головної організації шкідливими заборонами.

П. К. Єусла, член 181 від.

206.

Блек Рак, Бофало, Н. Й.

Прошу помістити моїх пару слів на відповідь декотрим нашим проєктодавцям, бо читаючи всі майже проєкта делеґатів, урядників як рівнож і членів Укр. Нар. Союза, не знаходивем так дуже інтересного проекту, як в 64 числі Свободи з дня 19 марця 1925 р. д. Олекси Витюзи з відділу 76 Укр. Нар. Союза, котрий потупляє що найлучші проєкти, котрі вніс д. Мурашко в справі Укр. Сиротинця при Укр. Нар. Союзі. На мою думку нехай нікого голова не болить, де взяти фондів. Кождий свідомий, котрий почуває себе щирим Українцем і хоче щоби і наші діти по нашій смерти не валялися попід чужими порогами і не пускали нас на сміх перед чужинцями, що ми сорок міліоновий нарід, не знаємо виховати сиріт по членах, котрі стояли в Укр. Нар. Союзі. Моя думка єсть ця, щоб всіма силами кождий відділ підпер цей проєкт д. Мурашки і постарався о свій власний сиротинець, бо ця річ є конечно потрібна для кождого чесного Українця. Хотяй не есьм фамілійний, але чуюсь покривдженний, бо кожда національність без ріжниці на визнання, вона дбає о свої сироти і старців як рівнож і хорих; мають свої сиротинці і шпиталі. Хотівбим спитатися, від когож вони питали фондів? Кождий свідомий і добре думаючий член чи то старшина, хай собі роздумає добре, що нас есть 18 тисяч членів повнолітних в Укр. Нар. Союзі і що кождий член як схоче подбати об ми збудували для наших сиріт по членах сиротинець, і щоб наші діти не вийшли за добрих майстрів котрі днями спять, а ночами занимаються своєю професією, то й кождий член зобовяжеться дати кождого року на цей потрібний нам сиротинець. Таким чином ми можемо зложити річно 36.000 долярів, а за кілька літ ми можемо показатись перед культурним світом, що ми єсьмо правдиві і щирі Українці, що любим свою національність.

Що до "босів" що цей нам відомий член подає, що кождий схоче бути "босом"; то дуже пуста річ. Єсли ми члени Укр. Нар. Союза зумієм побудувати сиротинець то й ті члени Укр. Нар. Союза зуміють і вибрати "босів", котрі будуть провадити сиротинцем. Думаю, що оден зі всіма нічого непорадить; чи це не правда? Що до проєкту д. Капітули то я цей проєкт попираю і згаджуюся. Думаю, що кождий вирозумілий член розбирає цей проєкт дуже добре, тільки все таїть в своїй душі і не хоче свого жалю нікому висказати. Властиво, що і я член Укр. Нар. Союза маю право висказати свій жаль. Пропоную, щоби головний уряд Укр. Нар. Союза вибрали члени через референдум. Це-ж річ ясна і добра, бо організація Укр. Нар. Союз опирається на своїх членах і таким чином булиб всі члени Укр. Нар. Союза вдоволені і не відказувалиб оден на другого.

Проєкт, що до малих відділів є непопулярний, бо маємо богато відділів Укр. Нар. Союза котрі перевисшають 20 членів тай вони не будуть вдоволені, і може те пошкодити навіть організації.

Проєкт, щоби відділи маючі 150 членів мали право посилати двох делеґатів на конвецію на кошт Укр. Нар. Союза, цей проєкт рівнож не має жадного хісна, бо кождий відділ котрий висилає делеґата на конвенцію передусім мусить знати, кого посилає, і чого він їде, і який його обовязок. Вистарчить лише оден, бо два не будуть мати лучшої голови, чим оден.

Кажуть, що Головний Уряд Укр. Нар. Союза мусить позістати цей самий без жадної зміни. На мою думку нічого мусового нема, мус уже давно помер. Єсли Головний Уряд Укр. Нар. Союза не зістане по волі всіх членів і відділів, то й ви не можете нікого змусити.

Всім поважаним делеґатам як Рівнож Головним Урядникам Укр. Нар. Союза, желаю гарних успіхів і нарад в хосен нашої славної організації так щоб Укр. Нар. Союз зріс в могучу силу.

Дмитро Грицай
член 304 відд. Укр. Нар. Союза.

207.

Патерсон, Н. Дж.

Переглядаючи розмаїті проєкти, бачу, що неодні цілком без застановлення і розміру. Одні за тим, щоби члени котрі платять довші літа, були увільнені від дальших оплат, другі що коли з діточого Департаменту переходить на повного члена, щоби йому звернути дивіденду. Я не бачу ніяких асекурацій чужинецьких, щоби гроші звертали. Треті щоби в разі каліцтва більше запомог давати. Але прошу застановитись, що У. Н. С. коли числить маєтку звиш $1,000.000, то наколиби в однім році померло членів 1000 тай по грошах, а до того ще з 500 каліків і підвисшити допомогу. То де-ж тоді сильна наша інституція би поділася? Я не хочу Пов. Делеґатів учити, що мають радити, тільки даю до розважання. Я попираю внесок д. Паращук, сек. від. 200, щоби фарму купити та заложити сиротинець. І я за тим, але відки капіталу взяти. Ми не полягаймо на Союза маєток, бо він не великий як нам видаєсь.

1) По моїй гадці, коли народ жадає сиротинця то під тим услівєм, щоби кождий відділ дав від себе по $100, але не позички, тільки яко на свою власну інституцію-сиротинець. Решта доложив У. Н. С. зі своєї каси. Але щоби знов наша головна каса не потерпіла, то кождий член мавби 10 центів більше платити при місячній вкладці поти, доки не звернуться ті гроші до каси, котрі У. Н. С. виасигнував а довгоби не було. Тільки кілько тра доложити і не страшно. В нас є сила. тільки хотіти; 25.000 членів, по 10 ц. на місяць єсть 2500, в протязі пару років і сиротинець був би і в касі гроші вернулися, і відділи не потерпілиб, бо малиби приют і охорону свою. Старці безприютні, малиби притулок, а сироти виховувалибися як в господарськім поступі; так політично освітнім, і булиби і добрими горожанами американськими і добрими Українцями.

2) Але на тім не конець. А де утримання такого сиротинця? Тре знов застановитись.

Одже инакше не може утриматись тільки знов при доплаті місячні по 5 цен. 25.000, робить $1.250 і не страшно. А тих по 10 центів на зворот до каси У. Н. С. в недовгім часі виплатилиб члени і осталобся тільки по 5 центів на удержання.

Щоби зменшити конвенційні видатки, треба щоби конвенція була що пять літ, тогди би можна якісь допомоги більші давати.

4) Щоби зменшити видатки, щоби конвенція відбулася де істнує найбільше відділів.

5) Щоби Свобода виходила в більщім обємі а раз в тиждень в англійській мові, тому що много українських дітей не знають української преси читати, а друге і чужинцеви можнаб дати читати.

6) Щоби український народ не переходив в чужі інституції, конечно заложити відділ асекураційний на життя на 20 літ.

7) Щоби Головний Уряд У. Н. С. позістав той сам без зміни, позаяк в протязі літ ми видимо їх ревність до праці і упорядкованне взірцеве в У. Н. С. Неодні пишуть, щоби змінити. Нема підстави до зміни. Дам Вам примір товариші. Чи Ви спуститесь, на барбера щоби вас обголив, як він не знає голити? Поріже, Ви скажете. "Ні, нехай учиться на своїй бороді, а не на моїй. Так і тут. Вони мають досвід і все в порядку. Велика подяка їм за се і най працюють далі для нас, і нашого святого діла.

Дмитро Редчук, пр. від. 64.

208.

Бофало, Н. Й.

Підписаний піддає під розвагу 8 проєктів:

1) Що до Молодечого Союза, щоби приймати дітий від одного року до 10 літ і виплатити тій дитині $100, як воно буде стояти 20 літ, а тоді виплатити родичам або за згодою родичів дитині, а побирати за таку грамоту 35 цен. на місяць або що півроку $2.10, або раз на рік $4.20 і дати на то повновласть секретарови відділу.

2) Старших членів приймати так, щоби могли платити раз на півроку або раз на рік свої вкладки з гори, позаяк есть богато таких, що не хоче стояти в братстві, в товаристві і не хоче ходити на місячні мітінґи.

3) Я думаю, що майже всі будуть однаково належати до братцтв або товариства, позаяк братцтво або товариство є великою помочию в нещастю.

4) Кождий член котрий вступив в 20-тім або 30-ім році життя і стояв до 60 року життя і платив через цілий час так як статут каже, коли такий член не здатний до жадної роботи через каліцтво або яку иншу недугу, такого члена звільнити від оплати, а по смерти виплатити повну суму, на котру був обезпечений.

5) Всі члени котрі стоють без перерви через нас 35 або 40 літ і платили все свої вкладки, таких членів повинно ся увільнити від оплати, а його грамота повинна бути по його смерти виплачена вповні.

6) Що до ґазети то радивбим, щоби виходила на 8 сторін, так щоби було можна більше новинок помістити. А оголощення приймати якнайбільше, бо оголощення приносять велику користь до каси У. Н. С.

7) Прошу членів зарядити поміч такому членови, котрий не може нічого робити, а має велику фамілію. Найби кождий відділ зібрав добровільну складку від своїх членів. О тім має головний секретар написати по всіх відділах, але так, щоби то не мало ніякої стичности з фондом бідних, бо що фонд бідних, то не добровільна складка, яка є на те, щоби показати перед всім народом, що члени У. Н. С. не допустять біди до свого члена.

8) Шановні Делеґати і Делеґатки У. Н. С. прошу взяти добре під розвагу таку гадку, щоби оба Союзи получилися, як оден У. Н. С. так і робітничий в одну силу, бо де сила там воля.

Ми, український народ на Вашінґтонській земли попираєм і підтримуєм все, що належить до України і українського народа, а коли ми злучимся в одну велику силу, то тоді можемо ставити опір перед кождою навалою. Бо то не добре є, що два Союзи бються а третий неприятель користає.

Олексиндер Ковальчук, в. 304.

209.

Асторія, Н. Й.

Подаю під розвагу всім шановним Членам і Делеґатам У. Н. С. пару проєктів, а то слідуючі:

1) Щоби кождий відділ в кождій місцевости У. Н. С. заводив українські діточі школи, щоби українські діти знали читати і писати, щоби на будуче знали ширити українську орґанізацію, бо нині можна знайти богато соток українських дітей, що покінчили місцеві американські школи а не знають з якої нації походять їх родичі. Неодна дитина українська каже, що мій "папа" Рошен або Поляк, а я Американ, бікос айм борн дис контрі." І сподійся від таких дітей мати на будучність добрих Українців та що будуть попирати українську орґанізацію. Одна найголовнійша точка є ширити деби не було в кождій відділовій місцевости українські діточі школи, а учитель може бути вибраний в місцевім відділі, котрий мігби провадити пару-годинну науку на кошт платні родичів.

2) Що тичиться Сиротинця то есть також головна точка, бо того нам українським еміґрантам в Америці конечно потрібно. Бо наш У. Н. С. з кілька десять тисяч членів, абися обходив без сиротинця то есть нам встидом перед чужим народом. Отже ми можем постаратися не покликаючись на У. Н. С. касу, але ми можем згодитись на добровільні вкладки; не робить ріжниці, чи він є членом чи ні, то кождий від себе можем дати на ту ціль якусь жертву, бо ніхто не знає, що його чекає. Заведім по всіх відділах збірку на той сиротинець, а решту, щоби нам бракувало, то може доложити Союзова каса.

Подумаймо собі, кілько наших українських сиріт скитається по чужих заведеннях і забувають за свою українську націю і знова кілько ми маємо лише своїх членів У. Н. С., що є досмертні каліки, нездатні до праці і кілько єсть старців, що не мають де свого віку докінчити.

3) Поправити конечно потрібно параґраф 167 на відшкодовання в разі якогось каліцтва. Треба тоті запомоги що найменше подвоїти, бо як досі було то єсть цілком мало для бідного каліки. Такого каліку котрий уже більше не здалий до праці, щоби його звільнити від місячних вкладок, бо такий член як негоден заробити то звідки він має оплачувати місячну колекту?

4) Щоби для нового члена доктор на оглядинах його здоровля був плачений коштом У. Н. С., бо я таких богато людей знаю, що не хотять вступати до Союза тому, що каже: я буду наражуватися на кошта оплачувати доктора?

5) Щоби відділовим секретарам ухвалити якусь платню, бо секретарство провадити у відділі за дармо то єсть гріхом, позаяк він мусить робити в шапі, а прийде з роботи то що має спочити або прочитати щось, то мусить братись до секретарського обовязку.

6) Що тичиться часописи то на мою думку потрібно нам в більшім обємі, принаймні на 6 сторін, бо на 4 стороні нема місця поміщувати ріжні оголошення і т. п., а щось для нас цікавого написати то нема також місця.

7) Що до календарів то це смішне, щоби упоминатися яко презент, бо такий календар в тій ціні половину танший, а ми про 30 цент. не збідніємо, ані збогатіємо. Як для налогового піяка нич не значить заплатити 50 цент. за келишок муншайну так і для нас, грамотних Українців не значить нічо 30 ц. заплатити раз на рік за такий гарний календар.

8) Щоби конвенція відбувалася раз на 6 літ в місяци маю в Джерзи Сити там, де єсть наш дім і редакція.

9) Вступ для новопринятих членів має бути завше вільний (безплатний).

10) Щоби редакторам і секретарам У. Н. С. підвисшити платню за їх працю.

11) Для неграмотких не потрібно їм накидувати часопись, або календар, бо вони з того жадної користи не мають.

12) Щоби У. Н. С. зичив своїм членам грошей, если член купує якісь проперти, гавз або фарму. Щоби такому членови місцевий Відділ ухвалив на морґідж перший на 5%, і той самий відділ щоби був обовязаний стягати рати і процента бо У. Н. С. уже рахує своє майно на міліон, а чужі банки обходяться тими грішми на піддурно.

13) Щоби видавати для дітей на неділю діточу ґазетку т. е. "фонні пейпер", половина в англійській мові а половина в українській, щоби наші діти набирали охоти читати познакомлювали чужих дітей про українську націю.

Михайло Багриновський,
член 5. від. У. Н. С.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Жеребецька Любов повідомляє, що квартальний мітинг відбудесь о 7.30 вечером, дня 4. квітня 1925, в гали Укр. Нар. Дому, 217 E. Sixth St. — Дм. Чайка, сек.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 269, подає до відома своїм членам і членкиням, що надзвичайні збори відбудуться дня 4. квітня 1925, в суботу о 7.30 вечером в гали тов. В. Дуди. Обовязком кождого члена і членкині явитися на ті збори, бо є дуже важна справа фінансова, котру маєся залагодити на тих зборах. Неявившийся член платить 1.00 кари а урядник 2.00. — В. Швець, предс.; Ст. Соколовський, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеся в суботу, дня 4. квітня о годині 7-ій вечером в гали під ч. 435 Мейн ул. Патерсон. На денному порядку зборів суть важні справи до полагодження. Рівночасно пригадуться інтересованим, що на зборах будеться принимати члеів до Товариства і до У. Н. Союза. Неявившийся член на зборах підлягає карі після ухвали. — Д. Ридчук, предс.; Г. Ничка, кас.; М. Сас, секр.

ГЛЕСТОБУРИ, КОНН. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 138, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітинг відбудеться дня 5. квітня о годині першій пополудни. Кождий член обовязаний явитися. Неявившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1.00. — Михайло Саламаха, секр.

ШЕВЧЕНКО — ВЕЛИКИЙ ДУХ УКРАЇНИ

(Промова, виголошена д-ром Льонгином Цегельським на Шевченковім Святі в Ню Йорку, дня 15. марта 1925.)

Істнують в історіозофії дві головні школі — одна, що двигучу силу історії людства бачить у великих індивідуальностях, у великих мужах, в їх впливі на їхні народи та навіть на ціле людство, а друга, що основну пружину історичного розвитку видить в матеріяльних умовах, в — сказати-б так — непереможних обставинах. Перша школа — ідеялістична, друга — матеріялістична. Перша у своїх льоґічних висновках веде до культу великих одиниць як світлих примірів та духових провідників людства, а дальше до покладення ваги на виховання індивідуальних характерів, сили волі, посвяти і патріотизму в кожної одиниці зокрема. Друга — матеріялістична — провадить льоґічно до детермінізму себто віри в доконечність і відклониміcть певного стану в життю народа, а тим самим до маловаження індивідуального почину, індивідуального приміру, особистої жертви і посвяти, — в результаті-ж до апатії, рівнодушности та слабохарактерности. Обі теорії примінені до життя в своїх консеквенціях ведуть до далекосяглих наслідків у доли народів.

Коли є яка історична поява, що є найкращим запереченням історичного матеріялізму а натомість потверджує нам правдивість історичного ідеалізму, то нею єсть Тарас Шевченко. Він вродився і зріс серед найтяжших життєвих умов, Він жив і творив серед безпросітної ночи темної Николаєвської доби, Він зазнав сам найтяжших досвідів життєвих — а одначе ніхто инший, як саме Він пхнув всю історію України на нові шляхи. Тарас Шевченко жив усего 47 літ, з чого 24 роки у кріпацтві, 10 літ на засланню в найбільш брутальних обставинах, а 3½ року під строгим поліційним доглядом. Зазнав властиво тільки десять літ волі. Але тих десять літ вистарчило Йому, щоби стати безсмертним, щоби сотворити архитвори людського духа, щоби стати пророком своєї нації, щоби двигнути її раз на все з історичного гробу та визначити їй дальший шлях історії. Без Шевченка може би й не було сегодня України, може була би вона розплилася в „одні[м] русскім морі", а в кождому разі не була би вона такою, як сегодня є. Новочасна Україна се Шевченко.

Є три велитні в українській історії, що кожен з них повернув українську націю на нові шляхи, надаючи їй напрям розвою та ідеольоґію на століття. Се Володимир Великий, се Богдан Хмельницький і се Тарас Шевченко. Володимир дрібні, незвязані з собою племена чорноморських Славян скував в одну цілість тим, що дав їм одну релігійну організацію і одну висшу культуру, чим поклав основу укр. нації на тисячеліття. Богдан своєю титанічною індивідуальностію, силою свого характеру, своєї волі та енергії потряс етнічну масу, що загубила нитку історії, і огнем та [...] сторичними народами; сотворив і здійснив ідею укр. національної держави. А Тарас сю масу, що обставинами притолочена, знов клалася — сим разом здавалось — на віки у гріб, викликав своїм пламенним словом-громом із могили, відродив її духово, воскресив і післав її на історичну путь як свідому себе, модерну націю. Нова Україна — се Його твір.

В чім же перелім, що його доконав Тарас Шевченко? — Шевченко застав українство етнографічно-культурницьке, а оставив його як національно-державний ідеал, сам сотворивши сей ідеал на ново з дум, що їх співали Йому могили України. Шевченко вернув Україні назад її історію як „поему вольного народу", вдунув історії України її політичний змисл, бурливій та романтичній минувшині дав свідоме зрозуміння. Шевченко вкінци влив щиро демократичний зміст в українську національну ідею, розуміючи визволення України як свестороннє — політичне, культурне і соціяльне — визволення трудових українських мас.

Не досить одначе сотворити лиш ідею, щоби вона принялась, полонила серця та опанувала уяву мас. Треба ще моральної сили, котра заставила би маси послідувати сій ідеї, увірувати в неї, жити і вмирати для неї. Шевченко був отсею моральною силою у найвищій мірі. Лежала вона в Його індивідуальности, в характері, в згідности між Його словами а Його вчинками, в особистій посвяті та особистім прикладі, який Він дав „і живим і мертвим і ненародженим, в Україні і не-Україї сущим Землякам" своїм, коли арештований сміливо приняв одвічальність за свої твори і думки та пішов терпіти за них; лежала вона в Його високім ідеалізмі, тій моральній кріпости, котра мала своє жерело в Його глибокій релігійности, у непохидній вірі в Бога як жерело моральної правди та історичної справедливости. Ся глибока релігійність дала Йому міць перетрівати найчорніші години неволі і верути з неї духово так сильним та живим, яким Він був попереду. Лежала вкінци отся моральна сила Кобзаря у величі Його пламенної мови, так простої, як прямо з глибин людських почувань пливучої — мови, що долляє сили вислову та образовости старозавітних пророків а простоти і безпосередности мови евангелистів.

Де-ж шукати жерела сеї моральної сили Кобзаря України? — Безперечно і в першій мірі була ним вроджена Божа іскра генія, вибранця між міліонами, що вивиссшила Шевченка понад усіх сучасників та несучасників і що сепо кріпака, мужика, панського козачка та маланця-салдата зробила некоронованим володарем душ грядучих міліонів. Безперечно се було також Його походження з самого нідра народної маси, з найбільше бурливого кута України, з козачою кровю найбільш напоєної землі, се були традиції боротьби за волю, якими дихала отся земля і якими бреніли оповідання Його столітнього діда, що дали Йому Його ґеніяльне зрозуміння минувшини, її горяче відчуття та духа протесту і вічного бунту проти неволі і неправди. Безперечно се була вкінци основна лектура Св. Письма, що вдохновила Його на ціле життя глибокою релігійностію та розвинула міць Його слова до недосяжних височин Шевченкова релігійність, се пряме відношення до Бога як жерела правди і чоловіколюбя, є основою Його безмежної гуманности, високої людяности Його поезії. Не ненависть — а любов, велика любов до всіх, хто принижений, хто страждає, хто терпить, кого доля чи суспільний лад покривдили, се основна струна Шевченкової творчости, се її моральна основа і її велика моральна сила.

Через пропасть двох тисячів літ сіяє всему людству недосяжна постать Ісуса з Назарету — силою своєї жертви, свого приміру та свого безсмертного чоловіколюбя. І чим дальше ширшає людство, чим більше розвиваєсь, тим більше росте та глибшає культ Сина Марії, бо Його моральний кодекс стає кодексом всіх народів в приватних, соціяльних і міжнародних відносинах. Всі модерні революції та визвольні рухи, хоч ворожі офіціяльним церквам, так само як противником їх був Тарас Шевченко, що закликав

„Явленими піч топити,
„Кропилами-ж, пане-брате,
„Нову хату замітати...

всі ті революційні рухи у своїй основі здійснюють лиш Христовий кодекс моралі, переводять його в громадянськім життю. Подібно Шевченкова стать, чим дальше в будуччину, тим буде рости у перспективі століть у своїй моральній величи. Шевченко в своїй основі глибоко революційний. І тому, коли навіть вже в цілости здійсниться Його велика мрія та встане вольна соборна Україна, то й тоді Шевченкова поезія не стратить своєї революціонізуючої сили. Його революційність, як всякого великого учителя правди, є всестороння, вселюдська: не лиш національна та політична, але й соціяльна, та духова. Їй нема межі так, як всему, що сягає в недосяжні височини ідеалу. Вона сягає далеко поза межі свого часу і країни — в сферу історичности та вселюдськости.

Лиш той, хто морально сильний, хто кріпкий волею, характером і серцем, може потягти за собою міліони та пізвати їх до бою за ідеал — на життя і смерть, а на певну побіду ідеалу. Тарас Шевченко полонив і пірвав міліони — своєю моральною силою, силою своїх дум і заповітів та свого живого приміру. Коли сотки тисяч йшл на наших очах на смерть за волю України, коли з них яких двісті тисяч справді лягли кістьми за визвіл рідного краю, то се є Шевченкова сила, що вложила їм кріс у руки, що вдунула в них погорду смерти і що пхала їх на ворожі лави за Вкраїну! Коли-ж проте ще не здобуто волі України, коли-ж боротьба скінчилася розгромом борців, коли-ж не довелось здійснити закликів Кобзаря — так се лиш тому, що українська народня маса ще замало обзнакомлена з Шевченковою творчостію та що навіть в сих кругах, де почитаєсь Його, не поглиблено як слід розуміння Його. Українська суспільність — навіть інтелігентна — на загал знає Шевченка поверховно, не входячи якслід у суть Його поезії. Ми виховували маси лиш на кличах матеріялізму, лиш на ненависти до гнобителів — забуваючи, що се чинники руйнуючі, а не творчі, та що лиш в любови і ідеалізмі лежить конструктивна сила, що може двигнути храм народної державности. Ненависть і матеріялізм не всилі викресати посвяти, жертвенности, самовідречення, чистоти діл та характерности. Сю магічну силу мають тільки ідеалізм та чоловіколюбє, — такі, якими нам сіяє велика стать Шевченка.

Святкуючи Тарасову память, ми найкраще пошануємо Його, послідуючи Його думками та Його примірови. Будьмо-ж чисті серцем та сильні духом, будьмо-ж кріпкі волею та характером, одушевлені ідеалами братолюбя та любови правди, вирвім з наших душ усе, що низьке, що мале, що дрібне та нікчемне, що плазуюче та підле, а налиймо в наші серця

„. . . . живої,
„Козацької теї крови,
„Чистої, святої. . .

Піднесім себе — всю українську суспільність по обох боках Океану — на ті моральні височини, де витає дух Шевченка, омиймо наші душі в цілющій, животворній криници Шевченкового ідеалізму, двигнім всю націю високо по хрустальних ступінях духового поступу аж там до хмар, за якими вічне сонце сяє, усовершім себе всі до одного, велика 40-міліонова сімйо українська, щоби кожний з нас уподобився Кобзареви, а тоді аж

„Встане Україна
„Світ правди засвітить,
„І помоляться на волі
„Невольничі діти. . .

ТЕАТР І МУЗИКА.

PROCESSIONAL

(49th St. Theatre, N. Y. City).

Публика, що ходить до театрів на Бродвею в Ню Йорку, має тепер копу сміху 49th St. Theatre при 49-ій улиці на виставі штуки Просешенел. Публика сміється увесь час вистави, навіть у місцях, де автор ані актори сього не сподівались.

Наприклад, коли Елен Ворд яко жовнір Бил каже до Джорджа Еббота: Я не хочу тебе убити, але мушу", публика сміється. Але пізнійше сцена миттю стається трагічною, бо Еббот в самообороні вбиває Била.

Далі наприклад часописний репортер Данелд Мекданелд каже до Бляниші Фредерічі яко пані Флимминс: „Як довго Ви жили в сих частях?" і публика знову сміється, хиба тому, що вже передтим сміялась.

Публика приймає штуку так як її писав автор, свобідно, наївно, без великого розумовання. Штука перенизана і веселостю і смутком. Вона не викликує великих вражінь, а проте сильна. Є в ній і сатира.

Загалом штука подобаєтьсь театральній публиці, а найбільше молодим.

Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N.J.

LOVE SONG

(Century Theatre, N. Y. City).

„Love Song се дуже популярна оперета з життя І. Оффенбаха, котру будуть грати вже сотий раз в Century Theatre, при 62-ій улиці біля Центрального Парку в Ню Йорку. Ся оперета була виставлена у Відни під назвою „Життє Оффенбаха" і в Парижі під назвою „Маестро Монмартру", а в Америці се одна з найбільших виставних продукцій свого року. Кажуть, що лиш Мітрополитен Опера може рівнатись щодо величавости сеї вистави.

The Love Song се є щось більше ніж представлення Оффенбаха і його музики. Се зображення блискучих днів Франції з часу Наполеона III. Перший раз в історії театру виходять на сцену такі особи як королева Евгенія, а також Сарду і Меріме. Гортензія Шнайдер артистка яка чарувала Париж в операх Оффенбаха, вивязується надзвичайно добре в сій продукції і в кінці графиня Герміна і графиня Кастіліоне.

Се оповідання високо драматичної натури представляє Оффенбаха найперше яко початкуючого композитора, котрий підчас подорожі в Еспанії пізнає графиню Евгенію. Захопившись нею, він написав як він самий назвав Love Song. Пізнійше за допомогою Евгенії, яка в тім часі стає королевою в Парижі, вибивається яко один з найвизначнійших композиторів. В тім часі він скомпонував свою улюблену оперу „Оповідання Гоффмана".

Музика в опереті Love Song се мельодії вибрані з більше як шістдесяти опер Оффенбаха, які зложив славний европейський композитор Едвард Куппеке.

Сю оперету варта бачити. Вона робить напричуд миле вражіннє не тільки для уха але і для ока.

Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N.J.

GRASS

(Criterian Theatre, Broadway and 44th St. N. Y. City).

В понеділок, дня 30-ого с. м. вечір зачалася в Ню Йорку в театрі Крітіріон при Бродвею і 44-ій улиці вистава найславнійшого тепер образу (motion picture) п. з. GRASS.

Се сього роду перша фільма, яку компанія Феймас Плеєрз Ласкі зладила. Ся фільма се вислід праці трох дослідників: майора Маріяна Купера, Ернеста Б. Шедсека і Марґарети Геррисон, котрі виїхали з Америки в 1922 році і пробули більше як два роки в середущій Азії, глядаючи з небезпекою для свого життя затрачених рас. По кількамісячних подорожах, повних небезпек, вони найшли забутий нарід Бактіяра. Се племя власне шукало трави. Країна сього племени щойно висохла і міліони людий та худоби живилась лише травою.

Образ представляє виправу усього народу за травою.

У великих сценах образа виступає по 50,000 осіб і 700,000 худоби, які переходять води і гори босими ногами, тягнучи за собою всі причандали.

Сей образ вперве виставляли в готелі Плаза в Ню Йорку за вступом по 5 долярів і видці були очаровані.

До вистави сього образу приладжено спеціяльну музику оркестри.

Вистава образа двічі денно.

Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N.J.

ВІРИТЕЛЬ КАРЛА XII.

На львівському бруку явився колишній польський великий поміщик з Наддніпрянської України, якого єдиним маєтком є нині довжний скрипт Карла XII. на суму 550 дукатів. Історія того скрипту така, що хоробрий та нещасливий союзник Мазепи тікаючи з під Полтави, заїхав до двора предка згаданого нинішнього „репатріянта" польського шляхтича Невегловського. Тому, що Карло XII. був цілком „безгрішний" ввічливий господар позичив йому 550 дукатів на такий бон:

„Шведський король Карло XII. обовязується в імени шведського уряду виплатити предстaвникови скрипту суму 550 дукатів золотом, яку позичено йому в воєнній скруті". Тепер нагадав собі цей бон п. Фелікс Невегловський і іде до Варшави й до Штокгольму реалізувати королівський бон з перед 215 літ. Він сподіється дістати гроші.